

АДЫГЭ

1923-рэ илъэсым
гъэтхалэм
кыщегъэжыгъэу
кыдэклы100
Голос
адыга

МАКЪ

№ 186 (22875)

2023-рэ илъэс

БЭРЭСКЭЖЫЙ
ЧЪЭПЫОГЪУМ и 11

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИГЭП

6 +

тисайт

WWW.ADYGVOICE.RU

тихытыу нэклиубгъохэр

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Адыгеир апэрэхэм ащыш

А. Гусев

Гъэстыныпхъэ шхуантлэр джыри зынэмысыгъэхэм ягъэгъотыгъэнымкӀэ программэм кыхиубытэу хэгъэгум ишӀолпырхэу зэкӀэмэ апэ социальнэ псэуальэхэм газыр алӀкӀагъахэу зыщаублагъэхэм Адыгеир ащыш хуыгъэ.

Партиее «Единэ Россиер» кӀэщакӀо зыфэхуыгъэ программэу Урысые Федерацием и Президентэу Владимир Путиным зыдыригъэштагъэм ар ичэзыукӀ.

УФ-м и Президент пшӀэрыл кӀафишлыгъ программэм зырагъэушӀомбгъунэу ыкӀи псауныгъэм икӀэушӀумэн кыхиубытэрэ псэуальэхэм пстэуми апэу газыр алӀкӀагъэхъанэу.

А программэм тегъэпсыхъагъэу АдыгеимкӀэ апэрэу газыр зылӀкӀагъэхъагъэхэм ащыш МыекӀопэ районымкӀэ кӀутырэу Садовэм фельдшер-мамыку пунктэу дэтыр. Газыр алӀкӀагъэхъэгъэным фытегъэпсыхъэгъэу ифӀтхъабзэу зэхашӀагъагъэм республикэм и Лышхъэу КъумпӀыл Мурат пшӀэрыл зэрэфишлыгъэм тетэу хэлэжыагъ АР-м и министрэхэм я Кабинет и Тхъаматэу КӀэрэщэ Анзаур.

ГазрыкӀуапӀэм пышӀэгъэнымкӀэ партиее «Единэ Россиер» игупчэ офискӀэ лизын кӀязытыгъэхэр: УФ-м и Федеральнэ ЗэлукӀэ ФедерациемкӀэ и Совет и Тхъаматэ иапэрэ гуадзэу, партиее «Единэ Россиер» и Генеральнэ совет исекретарэу Андрей Турчак, Урысыем и ФАС ипашӀэу Максим Шаскольскэр, пшӀэдэкӀыжыэу ыхъырымкӀэ гъунэкӀэ гъэнэфагъэу зилӀэ обществэу «Газпром межрегионгаз» зыфилорэм игенеральнэ пашӀэу Сергей Густовыр.

«2022-рэ илъэсым чъэпыогъум УФ-м и Президентэу Владимир Путинэр кӀэщакӀо фэхуыгъагъ социальнэ псэуальэхэм газыр алӀкӀагъэхъэгъэным нахъ зырагъэушӀомбгъуным, пстэуми апэу гъэсэныгъэмрэ псауныгъэм икӀэушӀумэнрэ кӀахиубытэрэ учреждениехэр. НепӀкӀэ хэгъэгум ишӀолпырхэмэ япэрэ социальнэ псэуальэхэм газыр анагъэсыгъ. Хэгъэгум и Президент ышлыгъэу унашӀом ишӀуагъэкӀэ, социальнэ газификацием ипрограммэу «Единэ Россиер» кӀэщакӀо зыфэхуыгъэр цыфӀ жӀуыгъэхэм яе шыпкӀэу хуыгъэ. ШӀолпырхэм яхӀӀӀ мин 720-мэ газыр аращӀӀӀгъах», — кыӀуагъ Андрей Турчак.

АдыгеимкӀэ кӀутырэу Садовэм дэт фельдшер-мамыку лӀэ запӀэм газыр лӀкӀагъэхъэгъэнымкӀэ техническэ амалхэр шылӀэнхэм пае лӀхъзэхӀл обществэу «Газпром газораспределение Майкоп» зыфилорэм икӀулыкӀуэхэм метрэ 25-рэ зикӀыхъэгъэ газрыкӀуапӀэр агъэпсыгъ. Джащ фӀэдэу газ оборудованиери агъэуцугъ.

КӀэрэщэ Анзаур кызэрэхигъэщыгъэмкӀэ, АдыгеимкӀэ социальнэ псӀолӀэ 28-мэ джыри газыр алӀкӀагъэхъанэу рахуыгъагъ. лӀфшӀэнхэр зӀкӀэ ипӀа-

лъэм гъэцӀагъэ хуытх.

АР-м иминистрэхэм я Кабинет и Тхъаматэ кызэриуагъэмкӀэ, мы программэм игъэцӀлэн заублӀгъэ илъэсӀтум кыкӀлоцӀ республикэмкӀэ лӀӀу тхылъ мини 9,2-рэ фӀэдиэ кӀатыгъ, зӀэзгъыныгъэу мини 5,4-м ехуу гъэцӀагъэ хуыгъэ, хӀӀӀ 1808-мэ газыр алӀагъэлэсыгъ. ЦыфӀ куп гъэнэфагъэхэм: сӀкӀатныгъэу зилӀэхэм ыкӀи Хэгъэгум зӀошом хэлэжыагъэхэм, а 1-рэ ыкӀи я 2-рэ купхэм кӀахиубытэрэ сӀкӀатныгъэу зилӀэхэм, зигъот макӀэхэм газыр алӀкӀагъэхъэгъэнымкӀэ лӀфӀтхъабзэу ищыкӀагъэхэр зӀшӀохыгъэ хуышхэм пае сомэ мини 100 зырыз алӀкӀагъэхъагъ. 2022 — 2023-рэ илъэсхэм лӀӀу тхылъ кызытыгъэ нӀбгырэ 519-мэ ащ фӀэдэ фӀэгъэклотэныгъэр кызыфагъэфедагъ, унӀгъо 92-р хуышхъафыкӀыгъэ дзӀэ операцием хӀлажӀэхэрэм яунагъох.

«Хэгъэгум и Президент, и Правительствэ, ФедерациемкӀэ Советым ыкӀи партиее «Единэ Россиер» и Генеральнэ совет тафӀэраз республикэм социальнэ газификациер шыӀзӀшӀохыгъэнымкӀэ программэм ипхырышын лӀпылӀгъуу кызэрэфӀхуыгъэхэм ыкӀи Адыгеим газыр лӀкӀагъэхъэгъэным елхыгъэу лӀфшӀӀнымкӀэ яшӀуагъэу кызэрэтӀкӀыгъэм апае. ТӀ гъусэныгъэу пытӀэ адытӀ! Урысыем энергетикэмкӀэ и Министерствэ, Газпромым газинфраструктурэр алӀкӀагъэхъэгъэным илӀофыгъоу изӀшӀохынкӀэ. Ащ фӀэдэ зӀдӀэлӀжӀэныгъэм ишӀуагъэкӀэ республикэм газыр зӀрашылӀкӀагъахъэрэр процент 94,6-м нэсыгъ, 2025-рэ илъэсым ыкӀэхэм адӀжӀэ процент 96,65-м нэсыгъу тӀгъугъэ. Республикэм исоциальнэ-экономикӀэ хӀахъо-ныгъэкӀэ ащ ишӀогъэшхӀо кӀэ-кӀошт», — кыӀуагъ КӀэрэщэ Анзаур.

АР-м и Лышхъэу ипресс-кӀулыкӀуу

ЕгъэджӀагъэсакӀохэр агъэшӀуагъэх

КӀэлӀэцӀыкӀуу лыгъыплӀэхэм лӀфӀ ащызышӀлӀхэрэм, гурит сӀнӀхъат, гъэсэныгъэу тедзӀ кӀэлӀэгъаджӀэхэм языгъэгъотыхэрэм я МафӀэ фӀэгъэхыгъэу мӀфӀӀкӀэ зӀхахъэу АР-м и Къэралыгъо филармониеу тыгъуасӀэ шыкӀуагъ. Ащ хэлэжыагъ Адыгэ Республикэм и Лышхъэу КъумпӀыл Мурат.

лӀфӀтхъабзэм кырагъэблӀагъэх Адыгеим и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэу Владимир Нарожнэр, министрэхэм я Кабинет хӀтхэр, депутатхэр, муниципалитетхэм япӀащхэр, общественнэ организациехэм ялӀыкӀохэр, кӀэлӀэгъаджӀэхэр, нӀмыкӀхӀэри.

Адыгеим и Лышхъэу пӀэублӀэ псалӀэу кышӀыӀэу, шӀолпырым лӀфӀ шызышӀлӀэрэ кӀэлӀэгъаджӀэхэм, кӀэлӀӀухэм, ветеранхэм ямӀфӀӀкӀэу кӀафӀгъушӀуагъ, нӀбгырэ пӀӀчӀ шыӀӀыныгъэу гъогум тӀзышӀӀхэрэм, езыгъаджӀэхэрэм ыкӀи зыплӀухэрэм ясӀнӀхъат анахъ шхъаӀэу зӀрилпытӀэрэр кыхигыӀыгъ. Ахэм ялӀошӀлӀэн осӀэ ин зӀрилӀэр кӀеушышхъаты УФ-м и Президентэу Владимир Путиным иунашӀокӀэу мы илъэсыр егъэджӀагъэсакӀом и Илъэсэу зӀрагъэнэфагъэм.

— НыбджӀагъуу лӀаплӀӀхэр, кӀэлӀэгъаджӀэу лӀфшӀӀыным иветеранхэр, шӀуимӀфӀӀкӀэу мӀфӀӀкӀэу сышӀуфӀгъушӀо, — кыӀуагъ КъумпӀыл Мурат кӀэзӀзӀрӀу-гъоигъэхэм закӀыфигъазӀзӀз. — Мы сӀнӀхъатым зышӀӀыныгъэу езыпхыгъэхэм ялӀошӀлӀэн хӀшӀы-кӀышхӀоу фырялӀэм ишӀуагъэкӀэ кытӀкӀахуышӀэрэ лӀӀужхэм шӀӀыныгъэу куухэр зӀрагъэгъотынхӀэ, шыӀӀыныгъэмкӀэу ящыкӀӀӀгъэшт сӀнӀхъатым фӀеджӀэнхӀэ амал я.

НыбжыкӀӀэхэм яхӀэгъэу шӀу алӀӀгъоу пӀугъэнхэмкӀэу кӀэлӀэгъаджӀэхэм лӀфшӀӀынышхӀоу зӀрагъэцӀагӀэрэр кыхигыӀыгъ, ахэм рагъэджӀагъэхэр непӀэ хуышхъафыкӀыгъэу дзӀэ операцием хӀлажӀэхэр, лӀыхъужыныгъэу зӀрахъӀзӀз япшӀӀырылӀхэр агъэцӀагӀӀэх.

— Тилыхъужыхэм ягъэхъагъэхэм тарӀгъушхӀо, ахэм ахӀӀытх кӀэлӀэгъаджӀэхэр — шӀо шӀуилӀошӀлӀгъушхӀэр. Хэгъэгум, ащ шыпӀсӀухэрэм узӀрафӀшӀыпкӀӀэн фаемкӀэу ахэр шысӀӀӀхыплӀӀэх. Ны-тыхэм ягъусӀэхуу кӀэлӀэгъаджӀэ-гъэсакӀохэм ахэм ар ахалышхъагъ, — кыӀуагъ КъумпӀыл Мурат.

(ИкӀлӀух я 2-рэ нӀкӀуб. ит.)

Егъэджджэкло-гъэсаклохэр агъэшлуагъэх

(Икълух).

Непэ республикэм еджаплэхэр, клэлэцлыкы ыгъыплэхэр зэрэагъэцкълэжыхэрэр, клэу зэрэшлэхэрэр, ящыкълэгуэзэмэпсымэхэр зэрэагъэцкълэжыхэрэр, шэпхъэшлэхэр адиштерэ гъэсэныгъэ ыкълэ кълэбарлыгъэзэм амалхэр зэрэагъэцкълэжыхэрэр Адыгеим и Лышхъэ кылуагъ. Анахъэу анагъэ зытырагъэтыщтыр клэлэегъэджджэ ныбжыкълэхэм ягъэхъазырын ары.

— Специалист ныбжыкълэхэр нахъыбэу къещэлэгъэнхэр пшъэрылъ шъхъалэхэм ащыщ. Сигуапэу кыхъэгъэщымэ сшюигъу юныгъом и 1-м ехъулэу республикэм ит гъэсэныгъэм иучреждениехэм ныбжыкълэ 200 фэдиз зэралухагъэр. Клэлэегъэджджэхэр икълунхэм пае мы юфшлэныр джыри лъыдгъэкълэ тэн фадэ, — **кылуагъ республикэм и Лышхъэ.**

Ащ даклоу мы сэнэхъатым

епхыгъэу юф зышлэхэрэр социальнэу ухъумэгъэнхэм, обшествэр ыкълэ кълэралыгъор лэпылэгу афэхъуным мэхъанэшо зэралэр хигъэунэфыкыгъ.

— Республикэм гъэсэныгъэм клэ исистемэ юф шызышлэхэрэм лэпылэгу ягъэгъотыгъэным фэгъэхъыгъэу джыри ищыкълэгуэр зэкълэ гъэцкълэгуэ хъушт. Клэлэегъэджджэу, клэлэплогу, гъэсэныгъэм исистемэ юф шызышлэу республикэ зэнэкъокъухэм

А. Гусев.

ахэлажыхэрэм япчъагъэ зэрэахъорэр тигуапэ. Клэлэегъэджджэ сэнэхъатым уасэу фашлырэм хэдгъэхъоным, Адыгеим гъэсэныгъэм исистемэ хэхъоныгъэхэр ышлынхэм афэш кыттефэрэр зэкълэ дгъэцкълэшт. Лытэныгъэ зыфэтшырэ тикълэегъэджджэхэр! Шъуимэфэкълэ джыри зэ сыгу кыздегъэу сышъуфэгъушю, — **кылуагъ Къумпыл Мурат.**

Нэужым «Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмклэ изаслуженнэ юфшыш» зыфилорэ щытхъуцлэр клэлэегъэджджэ пэрытхэм, гурыт еджаплэхэм, клэлэцлыкы ыгъыплэхэм япащэхэм афигъэшъошагъ.

Джащ фэдэу 2023-рэ ильэ-

сым зэхашэгъэ зэнэкъокъум щатеклуагъэхэм АР-м и Лышхъэ и Дипломрэ сомэ мин 200 зырызрэ шлухъафтынэу афигъэшъошагъэх. Джащ фэдэу зэнэкъокъум илауреат хъугъэхэм дипломхэр ыкълэ сомэ мин 50 зырыз аратыжыгъ.

Нэужым Владимир Нарожнэр АР-м и Парламент идепутатхэм ацлэклэ зиссэнэхъат мэфэкълэ хэзыгъэунэфыкыхэрэм къафэгъушюагъ. АР-м и Кълэралыгъо Совет — Хасэм и Рэзэныгъэ тхыль нэбгырэ заулэмэ аратыжыгъ.

Республикэм итворческэ купхэм къагъэхъазырыгъэ концертымклэ мэфэкълэр аухыгъ.

ДЕЛЭКЪО Анет.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэ иунашъу

Рэзэныгъэ тхыль ятыгъэным ехъыллагъ

Гъэсэныгъэм ыльэныкълэ гъэхъагъэхэр зэралэхэм фэшл Рэзэныгъэ тхыль ятыгъэнэу:

1) Акимов Ирина Васильевна ыпхъум — зэхэу-бытэгъэ гъэсэныгъэ ягъэгъотыгъэнымклэ Адыгэ Республикэм икълэралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ республикэ гимназиум» химиемклэ икълэегъэджджэ;

2) Беляева Наталья Анатольевна ыпхъум — Красногвардейскэ районимклэ селоу Красногвардейскэм муниципальнэ бюджет учреждениеу «Гимназиум N 1-м» урысыбзэмрэ литературэмрэкълэ икълэегъэджджэ;

3) Оздэмыр Светлана Махмудовна ыпхъум — Адыгэ Республикэм икълэралыгъо бюджет учреждениеу «Гъэсэныгъэмклэ кълэралыгъо аттестационнэ къулыкълум» иметодист;

4) Волынская Марина Алексейовна ыпхъум — пенсионерым;

5) Горюнова Евгения Михаил ыпхъум — зэхэу-бытэгъэ гъэсэныгъэ ягъэгъотыгъэнымклэ муниципальнэ бюджет учреждениеу «Лицеум N 34-м» литературэмклэ икълэегъэджджэ;

6) Девтерова Людмила Иван ыпхъум — пенсионерым;

7) Колчевская Наталия Алексейовна ыпхъум — Тэхъутэмькълэ районимклэ къуаджэу Адыгеяклэм муниципальнэ бюджет учреждениеу «Гурыт еджаплэу N 27-м» урысыбзэмрэ литературэмрэкълэ икълэегъэджджэ;

8) Лобода Надежда Алексейовна ыпхъум — апшъэрэ гъэсэныгъэ ягъэгъотыгъэнымклэ федеральнэ кълэралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ кълэралыгъо университетым» математическэ анализымклэ ыкълэ хысапымклэ икафедрэ икълэегъэджджэ шъхъалэ;

9) Малеванник Валерия Роман ыпхъум — гъэсэныгъэ тедзэ ягъэгъотыгъэнымклэ Адыгэ Республикэм икълэралыгъо бюджет организациеу «Республикэ естественнэ-хысап еджаплэм» икълэегъэджджэ;

10) Мамый Данэ Даутэ ыпхъум — гъэсэныгъэ тедзэ ягъэгъотыгъэнымклэ Адыгэ Республикэм икълэралыгъо бюджет организациеу «Республикэ естественнэ-хысап еджаплэм» икълэегъэджджэ;

11) Мозговая-Гирянская Наталия Николай ыпхъум — муниципальнэ образованиеу «Кошхъэблэ районим» муниципальнэ бюджет учреждениеу «Гурыт еджаплэу N 9-м» икълэегъэджджэ;

12) Ощхун Анжелика Къэплъан ыпхъум — зэхэу-бытэгъэ гъэсэныгъэ ягъэгъотыгъэнымклэ Джэджджэ районим муниципальнэ бюджет учреждениеу «Гурыт еджаплэу N 1-у А. Г. Сапруновым ыцлэ зыхъырэм» тарихымрэм обществознаниемрэкълэ икълэегъэджджэ;

13) Письмиченко Татьяна Дмитриевна ыпхъум — зэхэу-бытэгъэ гъэсэныгъэ ягъэгъотыгъэнымклэ муниципальнэ бюджет учреждениеу «Мыекълэ гимназиум N 5-у Евгений Шварц ыцлэ зыхъырэм» химиемклэ икълэегъэджджэ;

14) Плахутина Валерия Андрейовна ыпхъум — зэхэу-бытэгъэ гъэсэныгъэ ягъэгъотыгъэнымклэ муниципальнэ бюджет учреждениеу «Еджаплэ шъхъалэу N 27-м» биологиерм химиермрэкълэ икълэегъэджджэ;

15) Плисюк Лариса Иван ыпхъум — зэхэу-бытэгъэ гъэсэныгъэ ягъэгъотыгъэнымклэ муниципальнэ бюджет учреждениеу «Социальнэ хэхъоныгъэмклэ гурыт еджаплэу N 17-м» биологиерм химиермрэкълэ икълэегъэджджэ;

16) Свицова Лидия Александровна ыпхъум — зэхэу-бытэгъэ гъэсэныгъэ ягъэгъотыгъэнымклэ муниципальнэ бюджет учреждениеу «Мыекълэ гимназиум N 22-м» урысыбзэмрэ литературэмрэкълэ икълэегъэджджэ;

17) Солодовникова Надежда Алексейовна ыпхъум — Красногвардейскэ районимклэ селоу Красногвардейскэм муниципальнэ бюджет учреждениеу «Гимназиум N 1-м» урысыбзэмрэ литературэмрэкълэ икълэегъэджджэ;

18) Татаркова Елена Анатольевна ыпхъум — апшъэрэ гъэсэныгъэ ягъэгъотыгъэнымклэ федеральнэ кълэралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ кълэралыгъо университетым» инаучнэ-ушэтэклэ институт инаучнэ юфшылэ шъхъалэ;

19) Шимек Верэ Василий ыпхъум — зэхэу-бытэгъэ гъэсэныгъэ ягъэгъотыгъэнымклэ муниципальнэ бюджет учреждениеу «Гурыт еджаплэу N 11-м» биологиемклэ икълэегъэджджэ.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу КЪУМПЫЛ Мурат

къ. Мыекълэуапэ, чэпыюгум и 4, 2023-рэ ильэс N 240

Адыгэ Республикэм и Лышхъэ и Указ

2024-рэ ильэсым дин мэфэкълэхэр зыхагъэунэфыкълышт мафэхэр гъэнэфэгъэнхэмрэ гъэнэс-фыгъо мафэр зэрэзблахъурэмрэ яхъыллагъ

Адыгэ Республикэм и Законэу 1995-рэ ильэсым мэзаем и 14-м аштагъэу N 168-1-р зытетэу «Мэфэкъл, шлэж мафэхэм яхъыллагъ» зыфилорэм ия 2-рэ, ия 4-рэ статьяхэм адиштэу, зыгъэпсэфыгъо, мылофшлэгу мэфэкъл мафэхэр 2024-рэ ильэсым нахъ шлуагъэ кытэу гъэфедэгъэнхэм тегъэпсыхъагъэу унашъо сэшлы:

- 2024-рэ ильэсым дин мэфэкълэхэр мыщ фэдэ мафэхэм хагъэунэфыкынау гъэнэфэгъэнэу:
  - Бирамыр — мэлэуфэгъум и 10-м;
  - Зидунай зыхъожыгъэхэр агу кызышагъэклэжырэ мафэр (Радоницэр) — жъоныгуакълэм и 14-м;
  - Къурмэныр — мэкълэуогъум и 16-м.
- 2024-рэ ильэсым изыгъэпсэфыгъо мафэ ыпэкълэ хыгъэнау, жъоныгуакълэм и 18-м шэмбэтым ычлэплэклэ жъоныгуакълэм и 13-м блыпэм загъэпсэфынау.
- Официальнэу кызыхаутырэ нэуж мэфэи 10 зытешлэклэ мы Указым кълэуачлэ илэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу КЪУМПЫЛ Мурат

къ. Мыекълэуапэ, чэпыюгум и 9, 2023-рэ ильэс N 133

Чэпыюгум и 12-м нэс

2024-рэ ильэсым иапэрэ мэзи 6 «Адыгэ макъэр» кышъулукулэнэу ыкълэ нахъ пыутэу кышъутхыкынау шъуфаемэ, мыщ фэдэ уасэхэмклэ ащ шъуклэтхэн шъульэкълышт:

Индексэу П4326-р:

мазэрэ кышъуфэкълэуштыр — сомэ 163,59-рэ;
мэзи 2-м сомэ 327,18-рэ ыосэщтыр;
мэзи 3-м — сомэ 490,77-рэ;
мэзи 4-м — сомэ 654,36-рэ;
мэзи 5-м — сомэ 817,95-рэ;
мэзи 6-м — сомэ 981,54-рэ.

Шъузыщыпсэурэ члэплэхэм почтэм икълэуамау арытхэм гъэзетыр къащишъутхыкышъушт. Зыхъэшъу-мыгъэн фэгъэкълэуэн зыхъэлэ уахътэм.

Тильэхъан илхъужъхэр

«Ыбгъуклэ сыщытэу сяплъыным нахьи...»

Зэо зэпэуцужъхэм яветеран ныбжьыклэу Илья Донцовыр гуфаклоу хэушъафыкыгъэ дзэ операцием хэлэжъагъ.

щытхыгъ. Ятлонэрэ клогъур мобилизациер къызежъагъэм тефагъ. Зэныбджэгъу купэу тызэхэтым унашъо тшыгъагъэ Хэгъэгум ыпашъхьэклэ типшээрлы дгъэцэкленэу. Ащ тетэу тызэгъусэу чъэпыогум и 4-м зэзэгъыныгъэм тыклатхи, тыклагъ, — хигъэунэфыкыгъ Илья Донцовым.

Дзэкъллэ ныбжьыклэр къэтыфэ пшээрлы зэфэшъафхэр ыгъэцэклагъэх: корректировщикыгъ, наводчикыгъ, ротэм икомандырыгъ, отрядым иштаб ипэцагъ.

Дзэкъллым ыльэгъугъэр зэхышлагъэр

Тигушылэгъу къызэриуагъэмклэ, зыкъэуэхумэжъынымклэ анахъэу артиллерииер ары агъэфедэрэр ыкли амал зэрилэклэ япыталэхэр пым щаухумэх.

— Сыздэщылэгъэ чыплэм тикъэралыгъоклэ тарихъ мэхъанэ зилэ хъугъэ-шлагъэхэр щэхъух. Ахэм сахэмылажъэу сыщысыныр мытэрэзэу сеплъыгъ. Джа гупшысэр зыдэзылыгъ заклэ тиотряд хэтыгъэхэр. Ахэм ныбжь зэфэшъафхэр ялэх ыкли лъэпкъ зэфэшъафхэм къахэкыгъэх. Ау, ащ емыллытыгъэу, зэкълми зы окол уздафэу, сапэм узызэтыкыкълэ, зэкъошныгъэм узэфэщэ ыкли егъэшлэрэ зэоллэхэм уафэдэу зыкълпщэхъужьы. Непэ фэдэу къэсэшлэжъы шышъхьэлум и 27-м тызхэфэгъэ щэрыоныр. Сигъусэгъэ синьбджэгъухэм ащыщэу нэбгыритлур хэкълдагъэх, адрэ 12-у къаулагъэхэр зэрэфэлъэклэу чыплэ гузэжъогъум къыс-

тырхэм плэлэ гъэнэфагъэ имылэу къулыкъур ащызыжъынэу къэнагъэхэри къахэкыгъ. Дзэкъллэ ныбджэгъухэу улагъэхэр зытешэгъагъэхэм ащыщхэри хъужьыхи, къулыкъум падзэжъыгъ.

Гум щыхъурэ-щышлэрэр, щылэклэ-псэуклэу щырялэр

Илья къызэриуагъэмклэ, цыфыр зэо зэпэуцужъхэм захафэклэ, ишэн-зекълуаклэхэр нэмыклэ шыпкъэ мэхъух. Нэбгырэ пэлчъ ухъазырыныгъэу илэм еллытыгъэу сыд фэдэрэ чыплэ зэфэшъафэу зыкъл-цызэлухы.

— Щылыныгъэ къызэрыклэм хэтэу щынэр зымышлэу, анахъ зызгъллыщыгъэр мыщ фэдэ бырсырым зыхафэм нэмыклэ шыпкъэу къычлэкыгъ. Ишэнклэ нахъ ласэу, цыхъэ зыфамышлыщыгъэр ушэтыплэм зэфэм,

Общественнэ Иофшлэныр

Илья Донцовыр зыхэтыгъэ щылэныгъэ къызэрыклэм хэгъозэжъыгуае фэхъугъэп. Унэе ухъумэн организациеу «Щит» зыфилорэм зэрэщылажъэрэм даклоу общественнэ Иофшлэныр чанэу лъегъэкълуатэ. Адыгэ республикэ общественнэ организациеу «Хэушъафыкыгъэ дзэ операцием иветеранхэм я Ассоциацие» зыфилорэм ар итхъамат.

Хэушъафыкыгъэ дзэ операцием иветеранхэм яапэрэ форумэу Москва щыкълуагъэм, къулыкъушлэнымклэ Урысые проектэу «Твой Герой» зыфилорэм хэлажъэхэрэм апае гъэсэныгъэ семинарэу Роспатриотгупчэм зэхышлагъэм Илья ащылагъ.

Тигушылэгъу зипэщэ общественнэ организацием Иофшлэн игугъу къышлыгъ.

— Организациаклэу зэхэтцагъэм ипшээрлы дзэ операци-

Ар тлогъогъо «клэпсэжъыем» зэпырыкыгъ ыкли лыхъужъыныгъэ зекълуаклэу къыхафагъэхэм афэшл дзэ тын лъэплэ зэфэшъафхэр къыфагъэ-шъошагъэх, ахэм ащыщ меда-лэу «За отвагу» зыфилорэр. Дзэкъллым ыльэгъугъэр, общественнэ Иофшлэнэу ыгъэцаклэхэрэр, тапэклэ гухэлъэу зыдылыгъхэр игуапэу «Адыгэ макъэм» къыфилотагъэх.

Щылыныгъэ гъогур, гупшысэхэр

Илья 1991-рэ илэсым къэхъугъ. Гурыт еджаплэм класибгъур къызыщэуэхым, техническэ сэнэхват зыщызэрагъэгъотырэ училищым члэхъагъ. Улэшыгъэ Кълуачлэхэм дзэ къулыкъур зыщэхъым ыуж Адыгэ къэралыгъо университетым апшээрэ гъэсэныгъитлэу щызэригъэгъотыгъ.

— Мы илэсхэм азыфагу къыдафэу жъоныгъоклэ мэфэклэхэм ащыщ патриотическэ Иофшлэбзэу зэхатцагъэм сыхафагъ, — къелуатэ Илья. — Дзэ Иофым сыфзэгъэсагъэу, сыфзэщыагъэу Джарымэ Рэщидэ ащ нэлусэ сыщыфэхъугъ. Илэс 15 фэдиз сыныбжъыгъ ар зипэщэ дзэ патриотическэ объединениеу «Зыкълныгъ» зыфилорэм къулыкъу ухъазырыныгъэр щыскълу-нэу зесэгъажъэм. Джащ фэдэу республикэ джэгунхэу «Зарница» зыфилорэм бэрэ сахэлэжъагъ. Дзэ Иофымклэ лэплэ-сэныгъэ дэгъу ахэм ащызгъотыгъ, гъэсаклоу тилагъэм гузэжъогъу чыплэхэм узэрарыкълыщтыр дэгъоу тигъэшлагъ. А шлэныгъэхэр нэужым къыс-шъхьэпэжъыгъэх. Хэушъафыкыгъэ дзэ операциер къежъагъэу, къэралыгъом лэпылэгъу

ищыклагъэу зэхэсхыгъэу сымы-клоныр къызгъэкълугъэп. Ыбгъуклэ сыщытэу дунаим щыхъурэ-щышлэрэм сеплъыным нахьи, икууплэм сыхэтымэ нахъ тэрэ-зэу слытагъэ.

Гуфаклохэм ахэтэу ыгъэзэжъыгъ

Дзэкъллэхэм азыфагу сыдигъуи щало: «Зэонымклэ лэплэ-сэныгъэр гъэкълэжъыгъэн фае». Ащ диштэу Илья Донцовым хэушъафыкыгъэ дзэ операциер рагъэжъагъэу зызэхехым, зэзэгъыныгъэм клатхи, 2022-рэ илэсым шышъхьэлум ащ кълуагъэ. Бэ темышлэу зыхэтыгъэ отрядыр щэрыоным хэфагъ. Къутафэхэм апкъ къыкълыклэ контузиэ илагъ ыкли ипсауныгъэ изытет еллытыгъэу лоныгъом и 4-м къэкължъын фае хъугъэ. Мазэ тешлагъэу етлани иньбджэгъухэм ягъусэу гуфаклоу ыгъэзэжъыгъ.

— Тлогъогъо хэушъафыкыгъэ дзэ операцием сы-

«Цыфыр зэо зэпэуцужъхэм захафэклэ, ишэн-зекълуаклэхэр нэмыклэ шыпкъэ мэхъух. Нэбгырэ пэлчъ ухъазырыныгъэу илэм еллытыгъэу сыд фэдэрэ чыплэ зэфэшъафэу зыкълщызэлухы»

клонэу хъугъэ. Апэрэ клогъум — отрядэу БАРС-17-м ыкли ятлонэрэм — БАРС-16-м сахэфагъ. Мыхэр Хэгъэгум ыпашъхьэ пшэдэкължъэу щырялэр зэхэзышыкълырэ, физическэ ухъазырыныгъэ дэгъу зылэкълэ дзэкъллэхэу ежъ яшлоигъоныгъэклэ дзэ операцием хэлэжъэнэу кълуагъэхэм агъэпсыгъэ отрядых. Луганскэ Республикэм итемыр лъэныгъоклэ къулыкъур

щыгъэх, апэрэ медицинэ лэпылэгъоу язгъэгъотыгъэм ишлуагъэклэ апсэ къызэтенагъ, — игукъэкължъэхэмклэ Илья Донцовыр къыддэгъуащэ.

Тигушылэгъу иньбджэгъу дзэкъллэхэм джы къызнэсыгъэм зэпхыныгъэ адырил. Ахэм ащыщхэр отрядым къыхэнагъэх, зыгорэхэм язэзэгъыныгъэ иплалэ аухи къэкължъыгъэх, ухъу-мэнымклэ Министерствэм иса-

«Тильэхъан илхъужъхэм ящысэхэмклэ тинепэрэ ныбжьыклэхэр тплунхэм мэхъанэ ил»

пытагъэ зыхэлэ ныбджэгъу шыпкъэу зыкългъэлъэгъуагъ. Психологическэу зыфэмыкълочыхэрэми уарехъыллэ, ау ащ фэдэр бэл. Госпиталым члэт психологхэм ахэм дэгъоу Иоф адашлэ. Охътэ гъэнэфагъэ зытешлэклэ щыхъурэ-щышлэрэм уесэ, макъэхэр зэхэошкълых, — хигъэунэфыкыгъ Илья Донцовым.

Дзэкъллэхэр зыдэщылэ чыплэм еллытыгъэу ящылэклэ-псэукли агъэпсы. Зэпэуцужъхэр зыщыклорэм пыталлэхэр шагъэпсых, нахыбэрэмклэ околхэр агъэфедэх. Къабынэгъэ унэхэм ещэплэ чыплэу Иоф зымышлэжъы-хэрэм ащэчыех. Ащ хъызмэ-тым шагъэфедэрэ пкъыгъохэр щызэрагъэулугъэх.

— Зэклэ зэдгъэгъотыгъэх тлозэ тыкощын фаеу зыхъуклэ а зэпстэури къэтэгъанэ. Тыдэ тыкълуагъэми бэрэ тыхэзыщы-жъырэр шлушлэ лэпылэгъоу къыт-фащэрэр ары. Гъомылапхъэхэм адаклоу тызщычыен тлъэкълыщт ошэкурхэм анэсыжъэу тагъэгъоты. Ащклэ лэпылэгъу дзэкъллэхэм афэхъухэрэм лъэшэу афэразэх, — къыхыгъэ-щыгъ тигушылэгъу.

ем хэкълдагъэхэм яшлэжъ дгъэлэплэным фэшлэ мыжъобгъухэр къафызэлухыгъэнхэр, улагъэхэр зытешагъэхэм япсауныгъэ зыпкъ рагъэузожъынымклэ лэпылэгъу афэхъугъэныр ыкли клэлэцылкълухэм, ныбжьыклэхэм патриотическэ плуныгъэ тэрэз ядгъэгъотыныр, къэкължъырэ дзэкъллэхэр щылэныгъэм соци-альнэу хэгъэгъозэжъыгъэнхэр. Тиофшлэн зэхэтщэнымклэ шьолпыр Къэралыгъо фондэу «Хэгъэгум иухъумаглохэр» зыфилорэм зэпхыныгъэ пытэ дытилуэ тызэдэлажъэ, — къелуатэ Илья.

Къыхэгъэщыгъэн фае мы общественнэ организацием иллыкълхэм зэпымыоу гурыт ыкли апшээрэ гъэсэныгъэ зыгъэгъотырэ еджаплэхэм зэлукългъу-хэр зэращызэхатэхэрэр. Тапэкли а Иофшлэныр лъагъэкълотэн гухэлэ ял.

— Сицыхъэ тель дзэкъллэ пэлчъ къылотэн къэбар зэри-шлэрэр! Тильэхъан илхъужъхэм ящысэхэмклэ тинепэрэ ныбжьыклэхэр тплунхэм мэхъанэ ил, — хигъэунэфыкыгъ Илья Донцовым.

ЮШЫНЭ Сусан.

Сурэтыр: лэшына Аслан.

Шэныгъэ конференциер

Адыгабзэхэм ябзэхэбзэ зэхэлъыкI

Зэльашлэрэ бзэшэныгъэлэжъэу, филологие шэныгъэхэмкIэ докторэу, Урысые Федерацием шэныгъэмкIэ изаслуженнэ Iофышлэшхоу ЗекIогъу Уцужыкыо кызыхъугъэр ильэс 95-рэ зэрэхъугъэм епхыгъэу гуманитар ушэтынхэмкIэ Адыгэ республикэ институтэу Т. КIэращэм ыцIэ зыхъырэм шэныгъэ конференцие щызэхашэгъагъ.

Къази Атажукиным ыцIэ зыхъырэм илэшхъэтет, «ЗекIогъу Уцужыкыо: гъашIэмрэ шэныгъэмрэ» зыфиIорэ докладыр кырилотыкыгъ.

Конференцием видеофильмэу «Игушъыи игушъыи пытэх» зыцIэу гуманитар ушэтынхэмкIэ Адыгэ республикэ институтым иIофышлэу, социологие шэныгъэхэмкIэ кандидатэу ГъукIэлI Зухра кыгъэхъазырыгъэм цыфхэр рагъэплъыгъэх.

Сыд фэдэрэ бзи зые лъэпкъым лъэныкыабэIкIэ фэлэжъэ. Ар кIагъэтхъэу филологие шэныгъэхэмкIэ докторэу, профес-

Iофтхъабзэм адыгабзэхэм яграмматикэ гъэпсыкIэу иIэр, ахэм ябзэхэбзэ нэшанэхэр, тхэIкIэ шэпхъэ тэрэххэр, адыгабзэхэм ябзэхэбзэ зэхэлъыкIэ адыгэ ыкIи тимылъэпкъэгъу шэныгъэлэжхэм кырыIуалэхэрэр, бзэшэныгъэм кыуыбытырэ пстэумэ алыIлэсэу кырилотыкыныр илшъэрылъыгъ.

Шэныгъэ конференцием ежэ институтым ишэныгъэлэжхэр, АКъУ-м ишэныгъэлэжхэм ащышхэр, аспирантхэр, юбилярым илахылхэр, ишхъэгъусэу ЗекIогъу Светланэ хэлэжыагъэх. ПIэудзыгъэ шыкIэм тетэу Къэрэщэе-Щэрджэс, Къэбэртэе-БэIькыар республикэхэм ялыIкIохэр конференцием кыыхэлэжыагъэх.

Ионэ Щэуал Хъаджымурат ыкIом, филологие шэныгъэхэмкIэ кандидат, профессор, гуманитар ушэтынхэмкIэ Къэрэщэе-Щэрджэс республикэ институтым иотдел ипаш, Тыркуем ит кыалэу Кайсери иуниверситет рагъэблэгъагъэу Iоф щешIэ, темэу «Инновации в адыгской учебно-линг-

Сурэтхэр: А. Iэшъын.

вистической терминологии» зыфиIорэ доклад шхъалэр кыышыгъ.

Табыщэ Мурат Арсен ыкIом, гъэзетэу «Адыгэ псалъэм» иобозревател, адыгабзэхэмрэ литературэмрэIкIэ Ассоциациеу

сорэу, институтым инаучнэ Iофышлэ шхъалэу Бырсыр Батырбий «Флексия глагольных основ в адыгских языках» зыфиIорэ кыиотыкыныр кыышыгъ. ЗекIогъу Уцужыкыо ыбзэ ифилософии; ЗекIогъу Уцужыкыорэ

литературабзэмрэ; У. ЗекIогъум Бэрсэй Умарэ ибаснэхэр кыитлыгъэлэсыжыгъэх: Адыгэ тхыгъабзэм имакъэхэр зыфиIорэ темэхэр кыралотыкыгъэх шэныгъэлэжхэу Хъанэху Руслъан, Къуекыо Асфар, филологие

шэныгъэхэмкIэ кандидатэу ЖакIэмыкыо Заримэ ыкIи медицинэ шэныгъэхэмкIэ кандидатэу, Дунэе Адыгэ Хасэм ипрезидент иупчIэжыагъоу МэщфэшIу Нэдждэт.

Джащ фэдэу нэбгырэ пчъагъэм шэныгъэлэжэ инэу, гушъысэ-кIо-угъоякIоу, шэлэфэ, хъалэлэу адыгабзэм иIофыгуабэ зэхэзыфыгъэу, зыгъэунэфыгъэу, зылэжыгъэу, бзэшэныгъэм лъэужышIу щызиIэ ЗекIогъу Уцужыкыо фэгъэхыгъэ гушъыIэхэр къашыгъэх.

Шэныгъэ конференциемкIэ эфэхысыжэ кIэкIхэр ашыгъэх, кыиотыкыныр, еплъыкIэ гъэнэфагъэхэр а зэкIэмкIэ зыдэт тхылъ кытырадзэжышIт.

Бзэшэныгъэлэжэ инэу ЗекIогъу Уцужыкыо ыцIэIкIэ зэхашэгъэ Iофтхъабзэр зеришагъ филологие шэныгъэхэмкIэ докторэу, гуманитар ушэтынхэмкIэ Адыгэ республикэ институтым ипашэ игуадзэу Биданыкыо Марзият.

ДЗЭУКЪОЖЕ
Нуриет.

Санкт-Петербург зыкыщапIьыхъашт

Адыгэ Республикэм искусствэхэмкIэ икIэлэцIыкIу еджапIэхэм ачIэсхэр «Моя Россия — град Петров» зыфиIорэ гъогууанэм техъаштых.

КIэлэеджакIохэм апае зэхашэгъэ культурнэ программэм чэпыогум и 17-м кыщегъэжыагъэу и 19-м нэс ахэр хэлэжыаштых.

Лъэпкъ проектэу «Культурэм» кыыхиубытырэ шьолыр проектэу «Творческэ цыфхэр» зыфиIорэм тегъэпсыхъагъэу а Iофтхъабзэр кIошт.

Шапхъэу къагъэуцугъэм тетэу кIэлэеджакIохэм азыфагу щызэхашэгъэ зэнэкъокъум икIэлэххэм ялытыгъэу гъогум техъашт нэбгырэ 36-р къахахыгъ.

Мэфищ программэм хэлэжыаштхэм Санкт-Петербург кыщакIухъашт, Петр I-м ыцIэIкIэ щыт Гупчэ хы-дзэ музей, Гъэмэфэ паркым, Къэралыгъо Эрмитажым, Петропавловскэ пытапIэм, Къэралыгъо музей-заповедникэу «Петергоф» ыкIи музейеу «Петровская Акватория» зыфиIорэм закыщапIьыхъашт.

АР-м культурэмкIэ и Министерств

Лъэпкъым исаугъэт

Джащ тетэу сеплы Шэуджэн Асхъад итхылъу «Адыгэхэр» зыфилорэм.

сымыгашлэу езгъажы седжагъ ыкӀи теубытагъ хэлъу къэслон слъэкышт: ащ фэдэ тхылъ ытхыгъу адыгэхэм къахэкӀыгъэп.

Тхылъыр къызэрэзэгонхэу Сталиным адыгэмэ афэгъэхыгъу къылуагъэр нэм къыкӀедзэ: «Адыгэхэр хэмытэу Кавказыр Кавказеп». Ащ къеушыхъаты адыгэхэр лъэпкъышхохэу, лъэпсэшуйи щырялэу Кавказым зэрысыгъэхэр. Якъежаплэ къыщыублагъу джырэ лъэхъаным щыкӀэкӀыжъу, шхъэрышхъуэ зэтеуыгъу, гурьлогъошлэу тхыгъэ.

Асхъад лъэпкъым фишлагъэм пае фагъэшхошэнэу алуагъэхэм анэмыкӀэу ежъ зыдэс АдыгэкӀалэ ифэшъуашэм тетэу лӀфшлагъэм уасэ щыфэшлӀгъэн фаеу, ащ ипчэгъу стэнд горэ щыфагъэу-цуныр игъоу сэлъытэ мыщ фэдэ гу-щылэхэр кӀэтхагъэхэу: «Лъэпкъым ипкъу, икӀэсэн, игъундж, исаугъэт». Сэ симы-закъоу, тхылъым еджагъэхэми, лъэхъэ-тетхэми къыздырагъэштэнэу сыщэгугъы.

Къэбэртэе-Бэлыкъарым икӀэлэ шхъа-лэ къыкӀыгъэхэу хъакӀэхэр къызытфа-

кӀохэм, тхылъыр ядгъэлъэгъугъ, гу-апэ ащыхъоу нэ-луасэ зыфашыгъ. Тхылъыр агъоты-мэ ашӀоигъоу къа-луагъ. Педучили-щым къыщызде-джагъэхэм, сӀоф-шӀэгъугъэхэм ащыщхэр тхылъ-еджаплэхэм ачӀэ-хъагъэх, ау агъо-тыгъэп. АщкӀэ къасломэ сӀлои-гъор тхылъеджа-плэхэм ар алыгъэ-лэсымэ цӀыфмэ зэрягонэщтыр, зэреджэщхэр ары.

Сэ сышӀэныгъэлэжъэп, сыкӀэлэегъэджэ къызэрыкӀу. Ау кӀэлэегъаджэр арыба тхакӀомэ атхыгъэхэр кӀэлэцӀыкӀухэм къафэзылуатэхэрэр, алузылхъэхэрэр?! Сэ лӀф сӀлэжырэп, ау еджапӀохэм,

цӀыф жъугъэхэм зэлуӀлэгъухэр адысӀлэхэу мэхъуш, тхылъыр лъэпкъым зэрэфэ-лэжыгъэр агурызгъэлоныр сипшъэрылӀэу сэлъытэ.

КЪОЩЭГЪУ (Мамый) Нуриет.
ПэнэжыкӀуай.

Культурэм илӀофыгъохэр

Адыгэхэм ядышъэид

Адыгэ дышъэидэм ишӀыкӀэ изетегъэуцожьын, изэгъэшлэн ыкӀи игъэфедэн язетегъэпсыхъажьын мэхъанэшхо зилэ лъэпкъ лӀофыгъу. Ащ фэгъэхыгъэ тхылъ гъэшлӀгъоныр искусствэхэмкӀэ Адыгэ республикэ колледжэу У. Тхъабысымым ыцӀэ зыхырэм и Методическэ совет иунашъокӀэ къыдагъэкӀыгъ. АР-м культурэмкӀэ и Министерствэ гухэлъыр пхырыщыгъэнымкӀэ къаделэгъ.

бзыпхъэхэу бгъэфедэщхэри, нэмыкӀ лъэныкъохэ-ри къыщыӀотагъэх.

Тхылъыр шхъищэу зэхэт: Адыгэхэм ядышъэ-идагъэ итарихъ; лэмэ-псы-мэхэр ыкӀи зыхашыкӀы-хэрэр; зэрашырэ шыкӀэ-хабзэхэр. Гуцылапэм гъо-гушхо кӀыхъэр апэрэ лъэ-бэкъу теубытагъэм къы-зэрэщегъэрэр, джащ фэдэу, сӀдрэ гухэлъ ещэ-жыагъэри узэреугъурэм зэрэлыгъэкӀуатэрэр къы-щилӀотыкӀыгъ.

Ахэм аужылокӀэ, къэгъэ-лъэгъонэу зыхэлажъэхэ-рэр, кӀэлъх зэфэхысыжы-рэр ыкӀи агъэфедэгъэ къэкӀуа-плэхэр къыщытыгъэх.

«Волшебство золотых нитей» зыфилорэ проект— тхылъыр сурэтхэмкӀэ, тхыпхъэхэмкӀэ, студент лӀфшлӀгъэ дэгъухэмкӀэ баи, дышъэидэм ищыкӀэ-гъэ лудэнэ лъэпкъхэри,

лэмэ-псымэхэри, хъупкъу агъэфедэхэрэ-ри, тхылъыплӀэр, картоныр ыкӀи тхыпхъэ хъазырхэр зэрагъапӀэхэрэри, ахэр саем е цыем зэрэрагъэкӀужьхэрэри къыщыло-тагъэх, нэрылӀэгъу къыпфэзышӀырэх. Анахъуэ къыхэзгъэщымэ сӀлоигъор дышъэидэм ишӀыкӀэ хэзыгъэ имылэу къыгъэлагъозэ ыкӀи къыуиуатэзэ а зэкӀэ къызэрэщызэхэфыгъэр ары. Тхылъыр зэкӀэшлӀхъэгъэ-гъэцӀэкӀагъ, ащкӀэ тхылъым иавторэу Ольга Плетневам ыкӀи искусствэхэмкӀэ Адыгэ республикэ колледжым щеджэхэрэм, къычӀитӀупщы-гъэхэм ащыщхэм лӀофышхо ашлагъ. Ахэм ядиплом лӀфшлагъэхэр тхылъым щыгъэ-федагъэх. Дышъэидэр зэрагъашӀэзэ,

Сурэтхэр тхылъым къыдэхыгъэх.

дунэе культурэ иным илахъ анахъ гъэ-шӀэгъон зыфагъээнӀосэн амал ялэ мэхъу, адыгэ лъэпкъым итарихъ къыпкъыры-кӀыхэзэ, адыгэ дышъэидэр, дышъэ лудэнэ псыгъор, цӀыф лъэпкъ зэфэшхъафхэр нахъ зэрэшлэ ыкӀи зэлэблагъэ зэрэхъу-хэрэр лӀфшлагъэм шыкӀэгъэтхыгъ. Джырэ уахътэм Адыгеим дышъэидэмкӀэ лӀпӀасэхэр бэу илэ зэрэхъугъэр, ахэм мы лӀшлагъэр лӀпӀэсэнныгъэ иным, искус-ствэ лъагэм зэрэнагъэсыгъэр, ижъ-ижы-жыкӀэ щылӀэгъэ дышъэ луданэр къа-штэжыгъэу, лъэпкъым ыкӀи цӀыфыбэу искусствэ зыкӀабылхэм гушӀуагъо, шӀур къазэрафахырэ шыкӀэгъэтхыгъ.

Ольга Леонидовна Плетневар бэдэдэ-шлагъэу Адыгеим икультурэ цӀэлажъэ,

яунагъокӀэ Мыекъуапэ щыпсэуштыгъэх, япшъашъэу Ольгэ Адыгэ педучилищым ихудожественнэ отделение зычӀэхэм, сэнаушыгъэ-лупкӀагъэ зыхэлъ студентагъ. Къызеухым, художник-оформителэу Адыгэ хэку тарихъ музеймэ лухъагъ, лӀ-фым гуетыныгъэ зэрэфырилӀэр псынӀлэу къэлъэгъуагъ. «лӀф цӀыкӀу зэрэщымылӀэр», губзыгъэм зэрилуагъу, ащ ышӀэщыгъ. ЭкспозициакӀэхэм ягъэлсын-гъэцӀэкӀэн мыпшъыжъу дэлажъэщыгъ. Хэку му-зейм унакӀэ фашӀи, 1993-рэ илъэсым ащ кощыжыгъагъ. А лӀфшлӀным О. Л. Плетневар зэрилӀэкӀэу егугъоу хэлэ-жыагъ. Ащ пӀызэгъуэ, бзылӀфыгъэм КъокӀыплэм щыпсэурэ лъэпкъхэм яис-кусствэкӀэ Къэралыгъо музеймэ икӀу-тамэу Мыекъуапэ дэтым илъэс заулэрэ лӀф щылагъ. Мы аужырэ илъэси 6 — 7-м искусствэхэмкӀэ Адыгэ республикэ кол-леджэу У. Тхъабысымым ыцӀэ зыхырэм иотделение икӀэлэегъадж, зэрихабзэу, икӀэсэ искусствэм зэрилӀэкӀэу дэлажъэ, ныбжыкӀэхэр епӀух, дэхагъэм фещэх.

ТхылъыкӀэр ОльгэкӀэ уасэ зилэ егъэ-джэн тхылъ-лӀпылӀэгъу, арышъ, «Гъогу мафӀ!» фэтэлэ.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

«Волшебство золотых нитей» зыфилорэ тхылъым иавторыр колледжым декоративнэ-прикладной искусствэмрэ ыкӀи лъэпкъ лӀшлагъэхэмрэкӀэ икӀэлэегъаджэу Ольга Плетневар ары. лӀфшлагъэр куль-турэм ыкӀи искусствэм яегъэджаплэхэм-кӀэ, ялэжыаплэхэмкӀэ лӀпылӀэгъу хъушт. Мы проектм мурадэу илӀэр адыгэ дышъэидэр ыкӀи ащ ишӀыкӀэ икӀоу кӀэ-лӀеджакӀохэм, студентхэм анэ къыкӀэ-гъэуцогъэныр, ар лъэпкъ культурэм илахъ гъэнэфагъэу зэрэщытыр агурьгъэлогъэ-ныр ыкӀи зэрашӀыщтыгъэ техникэм фэ-гъэнӀосэгъэнхэр ары. Тхылъым нэры-лъэгъу материалыр бэу щыгъэфедэгъ, мастер зэрэхэпщышт шыкӀи, тхыпхъэ

ПСАУНЫГЬ

Бжыхьэр, зэпахырэ узхэр

Тибжыхьэ угу ебгэнэу щытэп, лоныгори фабэу икыг, чэпыюгури мэфэ фабэхэмкэ тыублагэ, ау бжыхьэм ишэнхэри кыгэлягъоу мэху. Арэу щытми, бжыхьэм зэпахырэ узхэм нахь тагэгумэкы хабзэ, ахэр нахь «чан» мэху.

Коронавирусы зыми кыагэп, ари тищылэныгэ бжыхьэнаг. «Урысые гээзетым» кызыртырэмкэ, лоныгом иаужырэ тхымафэ Москва нэбгырэ 560-мэ коронавирусыр кыщяузыгэу агэунэфыг, Санкт-Петербург — нэбгыри 100. **Коронавирусым джыри «зыкыгэлыгэушты»?** Сыд фэдэ вакцина цыфхэм зыхалхьэхэмэ хуштыр? Мы упчлэхэм ыкы нэмыкхэм джэуап кыаритыжынэу «Урысые гээзетым» зыфигэзаг Роспотребнадзорым эпидемиологиэмкэ ишлэныгэ-ушэтыплэ институт ипашэ игуадзэу, шлэныгээхэмкэ Урысые академием иакадемикэу **Александр Гореловым**. Тигээзетеджэхэми а джэуапхэр ашлогэ-шлэгъоныным тыщыгугэу ахэм шэуащытэгэгъуазэ.

Сыда бжыхьэр кызыртырэхуе вирусхэм нахь тызылагэгумэкыер?

— Бжыхьэр иммуннэ системэм зэхьокыныгэ зыщыфэхьэрэ лэхьан. Пкышшолыр гээмафэм «кы-

хэкыш», кымафэм зыфегэхьазыры. Фабэр нахь маклэ зэрэхьурэм, температурэр зэрехьурэм даклоу пэтху-лутхуми, зэпахырэ узхэми зыкыалэты. Етлани, бжыхьэм иалэрэ мазэ цыфхэр зыгэпсэфыплэхэм кыарэкыжых, клэлэцыкыкхэр еджаплэхэм ачлэхьажых, цыфхэр нахь жьугэу зэхыхьэх, ары кээс явирухэмкэ «зэдэгущэх».

Коронавирусым иштаммыкыу «пирол» зыфалорэм бэрэ игугу ашлы. А лэны-кыомкэ клэ горэм джыри тежэнэу щыта?

— «ОРВИ» зыфалорэ зэпахырэ узхэр кызыхэкыкы-рэ вирусхэр ренэу зэхьокыкы. Зэпахырэ узхэм ялэхьан пэпчэ вирускыкэ кьежэн ылэкыкышты. Аужырэ илэс 20-м вирус шынагъохэр — SARS-р, MERS-р, бокавирухэ, метапневмовирухэ инфекцихэр агэунэфыгэх. Илэс кээс инфекции горэ клэу кьежэх.

Мы лэхьаным а вирус шынагъохэм ащыщ дунаим кыщеклоклэу, цыфхэм кыяутэкыгэу агэунэфыгэп, ау вирусэу кыеклоклэхэрэми гумэкыгэуабэ кызыдахы, коронавирусым, гриппым изэмылэужыгэуабэхэм язакъоми. А штаммыкыу «пирол» зыфалорэр Урысыем кыщыхагэуштыгэп.

Зэрэхьурэмкэ, коронавирусым джыри тыубытыным тыщыцынэныр ищыкылагэп. Ау ащи нэмыкыу зызэблихьумэ?

— Шлэныгэлэхьэхэм янахьбэм зэралгытэрэмкэ, коронавирусыр гриппым фэдэу уахьтэм кыдэклорэ зэпахырэ узэу кэнэшт штаммыкыкхэр илэхэу, зыми ар клоштэп. SARS-COV-2-кыкэ заджэхэрэр зэрэзэхьокырэм фэгэхьыгэу кыэлэгэн фаер 2020-рэ илэсым апэрэу а вирусым тызэрэрихьылэгъагэр, ащ тыпэу-цужьыным тиимунитет зэрэфымыхьазырыгэр ары. Илэсыщым кыкылоцл бэмэ мызэу, мытлоу ар кыяутэкыг, прививкэхэр ашлыг, иммунитетыр ащ фэхьазыр хушгэ. Арыш, ащ чыплэ кын тыримыгэуцощтэу кысшлэшлы. Лэхшэу тыщэгугы «дельта» вирусым фэдэ тыримыхьылэным, аужырэ илэсхэм афэдэу «омикроном» иштамхэм таблэмыкыкыну. «Омикрон» бэмэ кыяузы, ау шлэхэу апэклэкы.

Гриппым сыдэушты зыкыгэлыгэушты ылэкыкышты? Сыд пае вакциниты — «трех — ыкы четырехвалентнэхэр» зыфалохэрэр щылэха, тара зыхьабгальхьэм нахьышур?

— Теубытагэ хэлэу кыэтэлэ гриппыр бгэлорышлэн плэкыкыкы инфекциеу зэрэщытыр. Ар дэгъоу зэрагэ-шлаг, чылы хумэ, вирусыр нахь «чанэу» мээекло, тэшлэ бжыхьэ-кымэфэ лэхьаным кызырэтфэклоштыр, ащ зыфэтэгэхьазыры. Штаммэу нахь шхьэлэштхэр зыфэдэхэри дгэунэфыгэх. Псауныгэр кыэухьумэгэ-нымкыкэ Дунээ организацием (ВОЗ-м) ащ гынэ льефы, вакцинэхэри а штаммхэм ялэтыгэу агэхьазырых.

Шылэ трехвалентнэ вакцинэхэр (гриппэу А-м иви-рус иштаммыкыу ыкы гриппэу В-м изы штамм зыхь-лэхэр). Ау тлэкы-тлэкыкы кыэралыгъохэр зэкы техьэх четырехвалентнэ вакцинэм (ыпэрэм джыри хагъахьо гриппэу В-м иятлонэрэ штамми). 2025-рэ илэсым ехьулэу а вакцинэм тэ тикьэралыгъуи техьанэу ары, етлани ахэр тэ кыдэтэгэкыкыш. Джыдэдэм клэлэ-цыкыкыкы япроцент 70-м четырехвалентнэ вакцинэр ахалхьэх.

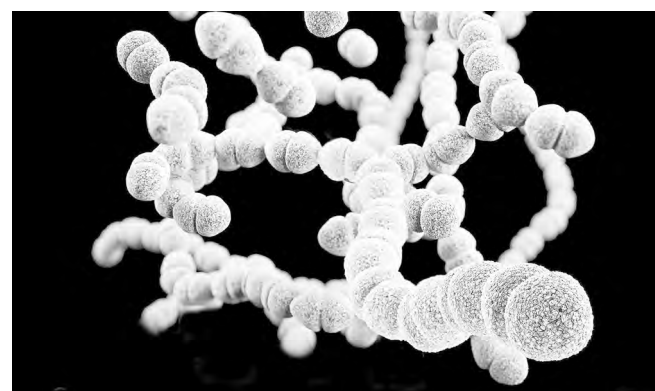
Мы илэсым ибжыхьэ-кымэфэ лэхьан нахь ты-закхэрэр гриппэу А-м ивирус ары. Ащ кыыхэкыкы зигугу кыэтшыгэу вакцинитыу (трех — ыкы четы-рехвалентнэ вакцинэхэм) яз зыхьабгальхьэмэ хушты.

Ныбжэ хэклотагэу зилэхэм пневмокок-кым пэуцужьырэ прививкэр ашлы фаеу врачхэм бэрэ кыало. Сыда ащ лэапсэу илэр?

— Гриппым нахь уз хьылэ кыкылэпкыкыкы ылэ-кышты — тхыбыл плыыр-стырыр (пневмониер). Ар нахь шынагэу ныбжэ хэклотагэу зилэхэмкы. Ащ кы-хэкыкы цыфым идунай ыхьожьэу мэху. Пневмококкым пэуцужьырэ вакцинэр зэ нэмылэми зыхалхьагэр ащ фэдэ клэхым шыуухьумэн плэкынымкыкэ гугаплэ шыл. Джащ пае джыри кыэлэгэн фае: зыныбжэ илэс 60-м шлокыгэхэм зэ нэмылэми а вакцинэр зыхара-гэлыхьан фае. Шьуналэ тешьодгъадзэ сшлэгъу: гриппым, пневмококкым апэуцужьырэ вакцинэхэр зы мафэм ябгэшымы хушты.

Шьушлэным пае. Пневмококкыр уз шынагэу зэрэщытым кыыхэкыкыкы 2014-рэ илэсым кыщыу-благэу пэшлорыгэуш прививкэхэмкы Лэпкы кален-дарым ар хагэхьагэ зы илэсым нэс зыныбжэ клэлэцыкыкыкы шлок имылу ар ахалхьагэным фэшл. Джащ фэдэу эпидемическэ лэфхэм язтитет елэтыгэу ар ахалхьа илэсцитум кыщегэжьагэу илэсцитфым нэс зыныбжыхьэм ыкы зыныбжэ икыугэхэм.

Мы прививкэр Урысые Федерацием шлок имылу клэлэцыкыкыкы шафэшлыгэу фаеу зыкырахьухьагэ-гэр пневмококковэ инфекциер бэмэ кыаузуу, тхыбыл плыыр-стырыр (пневмониер), менингитыр (шхьэкуцымрэ тхьыкуцымрэ акышхьохэр етэнхэр), тхыаклумэетагэр ащ кыыхэкыкыкы, сабыибэхэм ядунай ахьожьэу зэрэхь-агэу ары. А илэсэу Лэпкы календарым пневмо-коккым пэшлорыгэуш вакцинэр цыфхэм афэшлыгэу фаеу зыхагэхьагэу (1914-рэ илэсым) тхыбыл плыыр-стырыр (пневмониер) зилэ хушгэу нэбгыри 100-м шыщэу нэбгыри 3 — 5-м ядунай ахьожьыштыг. Анахь хьылэу сымаджэщтыгэхэр илэсциты зыныбжыхьэмрэ нэжэ-лужьэхэр. А вакцинэр, специалистхэм кызыр-ахьагэщырэмкы, зыхарагэлыхьан фае бронхиальнэ астмэ, шьоушыгэу уз, гу-лэнтфэ уз зилэхэм.

Псауныгэу Тхьэм кышшэу.

Зыгэхьазырыгэр ЖАКЭМЫКЪО Аминэт.

къ. Мыекъяупэ,
Юныгъом и 22-рэ, 2023-рэ илъэс
N 225

Хоккей

Команди 4 хэлэжыагъ

Адыгеир зызэхащагъэр ильэс 32-рэ зэрэхуьгъэм фэгъэхыгъэ зэнэкьокъум команди 4-мэ зыщаушэтыгъ.

Мэфитлурэ клогъэ турнирым хэлэжыагъэх Мыекьопэ «Титаныр», Краснодар краир къэзыгъэлъэгъорэ «Северские волки» ыкIи «Леопарды» зыфилохэрэр, ткъош Къэбэртэе-Бэлыкъар Республикэм икомандэу «Налщык». Командэхэр зэрызэ зэлукагъэх. «Налщык» за-

кьор ары ешлэгъухэм зэкIэм теклоньгъэр къащидэ-зыхыгъэр ыкIи тефэу Кубокыр фагъэшъошагъ. Ятлонэрэ хуьгъэ Шъачэ икомандэу «Леопарды». Ящэнэрэ чыплэр зэдагощыгъ «Титаным» ыкIи станицэу Северскэр къэзыгъэлъэгъорэ «Северские волки» зыфилохэм.

Волейбол

Пшъашъэхэр зэнэкьокъугъэх

ВолейболымкIэ турнир гъэшлэгъон Мыекьопэ районым щыкIуагъ. 2007 — 2009-рэ ильэсхэм къэхуьгъэ пшъашъэхэр зэнэкьокъугъэх.

Спорт еджаплэу «Олимпым» щыклогъэ ешлэгъухэм команди 7 ахэлэжыагъ. Чыплэ командитIум адакIоу Новороссийскэ, Абинскэ, Мыекъуапэ, Еджэркуае ыкIи станицэу Старовеличковскэм ялыкIохэм амалэу алэкIэлыр къагъэлъэгъуагъ.

Турнирыр мэфищрэ кIуагъэ. Зэфэхьысыжхэм кыизэрагъэлъэгъуагъэмкIэ, теклоньгъэр Новороссийскэ икомандэ кьидихыгъ. Мыекьопэ пшъашъэхэр ятлонэрэх, ящэнэрэ чыплэр поселкэу Тульскэм икомандэ фагъэшъошагъ.

Теннис цыкIур

Адыгэ къэралыгъо университетым щыкIуагъ

Стратегическэ проектэу «Адыгеир — псауныгъэм ичIыпл» зыфилохэм кьыдыхэлъытагъэу Мыекъуапэ теннис цыкIумкIэ изэнэкьокъу Адыгэ къэралыгъо университетым щызэхащагъ.

Ильэси 6 — 17 зыныбжъ спортсменхэр зэнэкьокъум хэлэжыагъэх. Мыекъуапэ ыкIи Кошхъэблэ районым ялыкIохэр хагъэунафыкIырэ чыплэхэм афэбэнагъэх.

Анахь медалыбэ къэзыхыгъэхэр, зэкIэмкIи 9, спорт еджаплэу С. М. Джэнчатэм ыцIэ зыхыирэм зыщызыгъасэхэрэр ары.

Къатхэхэрэм яшлшIрэ редакцием иеплъыкIэхэмрэ зэтемыфэнхэ альэкIышт.

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр БЗЭШУ Асхъад.

Зэхэзыщагъэр ыкIи кьыдэзыгъэжыгъэр:

АР-м лъэпкъ IофхэмкIэ, Iэклъыб къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкъэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жьугъэм иамалхэмкIэ и Комитет

Адресыр:
385000

къ. Мыекъуапэ,
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер

зылъышIэр:

385000,

къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:

приемнэр:

52-16-79

Редакцием авторхэм къаIихырэр А4-кIэ заджэхэрэ тхьапэхэу зипчъагъэкIэ 5-м емыхуьхэрэр ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахь цIыкIунэу щытэп. Мы шапхэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкIегъэкIожыхь.

E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:

УФ-м хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи зэлыгъэ IэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыплэ гъэlorышIанI, зэраушыхъатыгъэ номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

АО-у

«Полиграф-ЮГ»,

385000,

къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкIэмкIи

пчъагъэр

4035

Индексхэр

П 4326

П 3816

Зак. 1704

Хэутыным узщыкIэтхэнэу щыт уахьтэр Сыхъатыр 18.00

ЗыщыкIэтхэгъэхэу уахьтэр Сыхъатыр 18.00

Редактор шъхъалэр
Мэщлэкъо С. А.

Редактор шъхъалэм игуадзэр
Тэу З. Дз.

ПшъэдэжIыжь зыхырэ секретарыр
ЖакIэмыкьо А. З..